

Số: 86 /BC-SGDĐT

Yên Bái, ngày 05 tháng 5 năm 2016

BÁO CÁO

Tổng kết 5 năm việc thực hiện đề án “Triển khai Phương pháp Bàn tay nặn bột ở trường phổ thông giai đoạn 2011 - 2015”

Thực hiện công văn số 1219/BGDĐT-GDTrH ngày 25/3/2016 của Bộ Giáo dục và Đào tạo về việc hướng dẫn tổng kết 5 năm việc thực hiện đề án “Triển khai Phương pháp Bàn tay nặn bột ở trường phổ thông giai đoạn 2011 - 2015”, Sở Giáo dục và Đào tạo tỉnh Yên Bái báo cáo kết quả thực hiện, cụ thể như sau:

I. Những thuận lợi, khó khăn khi thực hiện đề án

1. Thuận lợi

- Phương pháp “Bàn tay nặn bột” (BTNB) đã được Sở GDĐT Yên Bái và các phòng GDĐT tổ chức tập huấn trên diện rộng để từng bước triển khai áp dụng trong các nhà trường, chỉ đạo một số trường có điều kiện thực hiện rút kinh nghiệm để triển khai rộng rãi trong tỉnh.

- Phương pháp BTNB là phương pháp dạy học tích cực, phát huy tính tích cực chủ động trong việc học tập của học sinh, là phương pháp dạy học chủ đạo trong việc triển khai mô hình trường học mới. Việc triển khai thử nghiệm áp dụng phương pháp BTNB vào một số lớp học cho thấy các em hứng thú, tích cực và chủ động với những hoạt động tìm hiểu kiến thức mới. Với đội ngũ giáo viên luôn tích cực trong việc đổi mới phương pháp giảng dạy nên đã tiếp cận được phương pháp BTNB thuận lợi cho việc triển khai trên diện rộng.

- Rất nhiều trường có thể đảm bảo được ở mức tối thiểu về cơ sở vật chất cho yêu cầu triển khai phương pháp BTNB.

- Phụ huynh học sinh ủng hộ, quan tâm, tạo điều kiện cho hoạt động dạy học.

2. Khó khăn

- Về điều kiện, cơ sở vật chất:

+ Nhiều trường còn phải học 2 ca, lớp học được thiết kế theo kiểu truyền thống có diện tích nhỏ, bàn ghế kê cố định không thuận lợi cho việc tổ chức học theo nhóm và các hoạt động trải nghiệm khác;

+ Phòng học học bộ môn, phòng thí nghiệm và các trang thiết bị, đồ dùng dạy học chưa đủ chuẩn hoặc đã cũ nát, hư hao, hỏng hóc hoạt động

không tin cậy làm người sử dụng không tự tin, hoặc cho ra kết quả ngoài mong muốn;

+ Vì cơ sở vật chất không đủ hoặc chưa tin cậy nên khi dạy các giáo viên phải chuẩn bị công phu, mất nhiều thời gian dẫn đến ngại thực hiện. Việc trải nghiệm sử dụng trang thiết bị thí nghiệm, đồ dùng học tập của học sinh nhiều khi cho ra các kết quả không mong muốn, giáo viên phải xử lý vất vả, mất thời gian thậm chí làm cho học sinh hoài nghi các kết luận khoa học giữa sách và thực tiễn.

- Chương trình sách giáo khoa

+ Hiện tại, chương trình giáo dục và sách giáo khoa bố trí theo bài, vì vậy giáo viên phải tự xây dựng các chủ đề để dạy theo phương pháp BTNB. Việc xây dựng chủ đề chủ yếu xuất phát từ đam mê của cá nhân, chưa huy động được sức mạnh của tổ chuyên môn vì vậy các chủ đề chưa thực sự thành hệ thống để sử dụng được liên tục, thay thế chương trình hiện hành.

+ Việc tái cấu trúc lại sách giáo khoa hiện tại theo chủ đề yêu cầu phải bổ sung thêm các tài liệu tham khảo cho học sinh. Việc chuẩn bị cơ sở vật chất cho các bài học theo như tài liệu bổ sung, và các đồ dùng dạy học ngoài danh mục, giấy A0, bút... thường do người dạy tự chuẩn bị. Các đơn vị chưa có cơ chế hỗ trợ cho giáo viên chuẩn bị các tài liệu cần thiết cho việc dạy học theo chủ đề.

- Về đội ngũ giáo viên

+ Mặc dù đội ngũ giáo viên trẻ, có mong muốn thay đổi nhưng vẫn còn một số các giáo viên khác ngại đổi mới. Các giáo viên trẻ, nhiệt tình muốn áp dụng sự thay đổi nhưng chưa đủ uy tín để thuyết phục được tổ chuyên môn. Các giáo viên dạy lâu năm còn ngại, còn hoài nghi vào phương pháp BTNB.

+ Để có một tiết dạy theo phương pháp BTNB hiệu quả, giáo viên cần phải có sự chuẩn bị kỹ càng, dự kiến nhiều tình huống cần giải quyết... tuy vậy, thời gian để chuẩn bị cho tiết dạy còn ít vì mỗi giáo viên phải dạy nhiều môn, ở các khối lớp khác nhau.

+ Do nhiều nguyên nhân như: giáo viên chưa thực sự làm chủ về phương pháp, về chủ đề nên khi thực hiện còn lúng túng, chưa dự kiến được hết những tình huống xảy ra, thời gian của một tiết dạy thường phải kéo dài hơn so với quy định, ảnh hưởng đến thời lượng các tiết học khác. Mặt khác giáo viên thực hiện cũng chưa nhận được sự cổ vũ, động viên góp ý có tính xây dựng của các đồng nghiệp của tổ chuyên môn, có tâm lý ngại bị nhận xét.

- Về học sinh

+ Do Yên Bái có tỷ lệ học sinh là người dân tộc, học sinh vùng nông thôn khá lớn, có sự khác biệt rất lớn về mục đích học tập, tâm lý nhút nhát cố hữu nên các hoạt động nhóm chưa thực sự hiệu quả.

+ Ngoài ra do điều kiện kinh tế xã hội, tâm lý nhút nhát đặc thù của vùng miền nên sự phối hợp giáo dục giữa gia đình và nhà trường chưa chặt chẽ, hầu

hết phụ huynh phó mặc việc giáo dục con em cho nhà trường. Vì vậy các hoạt động học tập của học sinh chủ yếu diễn ra trên lớp, nên chưa thực sự phát huy hiệu quả tích cực, chủ động trong học tập, đặc biệt là khả năng tự học ở nhà, ở ngoài xã hội.

II. Về công tác chỉ đạo, triển khai thực hiện đề án

1. Đối với Sở Giáo dục và Đào tạo

Ngay từ năm học 2012 - 2013 Sở đã triển khai, chỉ đạo và tổ chức thực hiện Kế hoạch triển khai phương pháp dạy học "Bàn tay nặn bột" theo tinh thần của Bộ Giáo dục và Đào tạo, cụ thể như sau:

- Cử đúng, đủ thành phần cán bộ, giáo viên cốt cán, giảng viên trường CDSP của tỉnh tham dự lớp bồi dưỡng về phương pháp dạy học BTNB do Bộ Giáo dục và Đào tạo tổ chức.

- Đã ban hành các văn bản chỉ đạo và tổ chức tập huấn bồi dưỡng cho giáo viên cấp TH, THCS.

- Nâng cao nhận thức cho đội ngũ giáo viên về vai trò, ích lợi của phương pháp BTNB, để giáo viên có kiến thức khoa học sâu rộng, nắm vững các PPDH trong đó có phương pháp BTNB.

- Kết hợp với việc triển khai mô hình THM ở tiểu học và THCS để thúc đẩy việc sử dụng phương pháp BTNB ra toàn bộ các trường trên địa bàn tỉnh.

2. Đối với Phòng Giáo dục và Đào tạo

- Triển khai, chỉ đạo và tổ chức thực hiện đầy đủ các văn bản chỉ đạo của Bộ, Sở Giáo dục và Đào tạo tới các nhà trường.

- Tạo điều kiện thuận lợi và động viên kịp thời nhà trường, giáo viên thực hiện dạy học phương pháp BTNB.

- Chỉ đạo các đơn vị trường thường xuyên trao đổi nội dung, vận dụng phương pháp BTNB kết hợp việc triển khai mô hình THM trong các buổi sinh hoạt chuyên môn.

- Tổ chức tập huấn, dạy học thể nghiệm dạy học theo phương pháp bàn tay nặn bột và các phương pháp dạy học tích cực. Chỉ đạo các đơn vị trường tiếp tục lựa chọn chuyên đề dạy học sử dụng phương pháp BTNB để các thành viên trong tổ được trao đổi, dự giờ, rút kinh nghiệm.

- Chỉ đạo các trường chủ động bổ sung trang thiết bị dạy học, khuyến khích giáo viên đẩy mạnh việc tự làm đồ dùng dạy học.

- Tổ chức sinh hoạt chuyên môn theo cụm trường đối với các trường có triển khai mô hình THM để đánh giá việc thực hiện dạy học theo phương pháp BTNB và các phương pháp dạy học tích cực khác.

- Kiểm tra, đôn đốc, dự giờ thăm lớp, tổ chức quay Video clip một số tiết dạy của giáo viên và trao đổi, rút kinh nghiệm trong công tác chỉ đạo, tổ chức thực hiện.

3. Đối với nhà trường, giáo viên

- Tổ chức học tập các văn bản chỉ đạo của Bộ, Sở, Phòng Giáo dục và Đào tạo về việc tổ chức thực hiện dạy học phương pháp BTNB.

- Nghiên cứu tài liệu, lựa chọn chủ đề, nội dung để xây dựng kế hoạch dạy theo quy định của Bộ, Sở Giáo dục và Đào tạo. Các tổ chuyên môn THCS và THPT thực hiện xây dựng 2 chủ đề dạy học/năm theo hướng dẫn của Công văn 5555. Bước đầu triển khai mô hình THM trên diện hẹp 44 lớp 6 của 20 trường THCS trên toàn tỉnh.

- Chuẩn bị cơ sở vật chất, chủ đề, nội dung để tổ chức thực hiện dạy học theo phương pháp BTNB.

- Ban giám hiệu, tổ khối, giáo viên thường xuyên tổ chức dự giờ thăm lớp. Thực hiện đổi mới sinh hoạt chuyên môn bằng phân tích bài học, trao đổi, rút kinh nghiệm, so sánh, nhận xét những ưu điểm, hạn chế của phương pháp BTNB. Tạo điều kiện thuận lợi và động viên, khích lệ giáo viên kịp thời, thiết thực, hiệu quả.

4. Kết quả triển khai

(Biểu số liệu thống kê số lớp, số học sinh, số giáo viên được tập huấn và thực hiện phương pháp đính kèm báo cáo)

III. Đánh giá hiệu quả dạy học của phương pháp bàn tay nặn bột

1. Tính ưu việt của phương pháp Bàn tay nặn bột

- Phương pháp BTNB là một phương pháp dạy học dạy học tích cực. Học sinh tự hình thành kiến thức bài học thông qua việc trải nghiệm thực tế một cách độc lập (cá nhân) hoặc theo nhóm (hợp tác) dưới sự tổ chức hướng dẫn, tư vấn giúp đỡ của giáo viên. Đây là phương pháp quan trọng trong việc triển khai mô hình THM.

- Dạy học theo phương pháp BTNB giúp học sinh được bộc lộ những hiểu biết ban đầu, sẵn có của mỗi cá nhân, tập thể học sinh. Chính các em tự mình tiến hành quan sát, nghiên cứu, thực nghiệm... Qua đó học sinh tự tìm ra câu trả lời và lĩnh hội kiến thức mới dưới sự tổ chức hướng dẫn, tư vấn giúp đỡ của giáo viên. Trong các hoạt động trải nghiệm học sinh biết đặt ra các câu hỏi “Tại sao”, biết hoạt động cá nhân và hoạt động tập thể, trải nghiệm các hoạt động tổ chức, điều khiển nhóm.

2. Những hạn chế của phương pháp

- Khó khăn trước hết là giáo viên phải tự xây dựng các chủ đề trên nền tảng chương trình giáo dục hiện hành, việc này đòi hỏi nhiều công sức, thời gian, cần sự hợp tác, thống nhất của các đồng nghiệp trong tổ chuyên môn, sự ủng hộ, khích lệ động viên của ban giám hiệu. Việc này trở nên khó khăn hơn đối với các môn chỉ có 1 giáo viên trong tổ.

- Việc dạy học theo chủ đề vẫn cơ bản trên sự đam mê của cá nhân, chưa lan tỏa đến toàn bộ các thành viên trong tổ chuyên môn.

- Cơ sở vật chất chưa đầy đủ, đồng bộ, tiện lợi cũng là một trở ngại đối với người thực hiện.

- Ban giám hiệu nhà trường và tổ chuyên môn chưa mặn mà với mô hình THM, chưa thực sự vào cuộc, phụ huynh còn nhiều ý kiến trái chiều về cách thức tổ chức lớp học theo mô hình mới. Điều này dẫn đến giáo viên còn e ngại khi triển khai dạy học theo chủ đề với phương pháp BTNB.

IV. Định hướng thực hiện trong thời gian tới

Tiếp tục bồi dưỡng, tập huấn cho CBQL, GV về phương pháp BTNB nói riêng và kết hợp với việc triển khai trên diện rộng mô hình THM ở lớp 7.

Chỉ đạo và tổ chức cho các đơn vị tiếp tục chủ động xây dựng các chủ đề dạy học. Thực hiện đổi mới sinh hoạt chuyên môn theo phân tích bài học ở các cấp.

Đăng ký với Bộ triển khai mô hình THM ở lớp 7 trong năm học 2016-2017, tiếp tục duy trì số lớp 6 để đón học sinh tiểu học đã học theo mô hình THM.

Lập các tổ chuyên môn liên trường và tổ chức hoạt động sinh hoạt trao đổi chuyên môn liên trường trên cơ sở khai thác mạng trường học kết nối.

V. Kiến nghị, đề xuất

- Đề nghị Bộ Giáo dục và Đào tạo xây dựng và ban hành Chương trình giáo dục chi tiết, phát hành các tài liệu hướng dẫn thực hiện, tổ chức dạy học theo mô hình THM cùng các quy định có liên quan.

- Tổ chức các lớp tập huấn, trải nghiệm cho cán bộ quản lý các cấp, đặc biệt là các hiệu trưởng về mô hình THM với phương pháp BTNB.

Trên đây là báo cáo tổng kết 5 năm việc thực hiện đề án “Triển khai Phương pháp Bàn tay nặn bột ở trường phổ thông giai đoạn 2011 - 2015” và một số ý kiến, đề xuất để nâng cao hiệu quả triển khai mô hình THM với phương pháp BTNB./.

Nơi nhận:

- Vụ GDTrH, Bộ GDĐT (b/c);
- Giám đốc Sở (b/c);
- Lưu: VT, GDTrH.

**KT.GIÁM ĐỐC
PHÓ GIÁM ĐỐC**

Đặng Quang Khánh